

ЗАПРОВАДЖЕННЯ РІВНЕВОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Акімова В. П.

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 014.11 Середня освіта
(Фізична культура) ПНПУ імені В. Г. Короленка*

Науковий керівник: Согоконь О. А. – кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри медико-біологічних дисциплін і фізичного виховання
дисциплін ПНПУ імені В. Г. Короленка

Диференційований підхід у навчанні – це створення необхідних умов навчання для різних шкіл, класів, груп з метою обліку особливостей їх контингенту за допомогою вживання комплексу педагогічних, методичних, психолого-педагогічних і організаційно-управлінських заходів, що забезпечують навчання в гомогенних групах [1, с. 76]. Переваги диференційованого підходу до навчання в своїх працях охарактеризували видатні вчені й педагоги, а саме: І. Зязюн, В. Єднак, І. Муравов, Ю. Новицький, В. Сухомлинський, К. Ушинський, Ж. Холодов та ін. У наукових дослідженнях сучасних фахівців розглядається диференціація змісту, методів та засобів навчання: В. Ареф'єва, І. Бондар, Л. Дворецького, Т. Должикова, Т. Круцевич, А. Кузьменко, Т. Куліш, Т. Петровської, А. Фурмана [1, 2, 3, 5].

Під диференціацією у фізичному вихованні ми розуміємо комплекс організаційно-педагогічних заходів, спрямованих на збереження і зміцнення здоров'я дітей, залучення їх до рухової активності та занять спортом, який передбачає наступне: облік індивідуальних відмінностей дітей в стані здоров'я, рівні фізичного розвитку і фізичної підготовленості, мотивації фізкультурно-спортивної діяльності, а також гендерних відмінностей; створення на основі цих особливостей гомогенних (тобто щодо однорідних за складом) груп; варіативність фізичного виховання в цих групах. За допомогою запровадження технології рівневої диференціації у навчанні на уроках фізичної культури можна покращити рівень здоров'я, розвивати рухову активність учнів, підвищити інтерес до

занять фізичними вправами, надавати можливість кожному реалізуватися та досягати успіху.

За індивідуально-психологічними особливостями дітей, при формування гомогенних груп, розрізняють рівневу диференціацію:

- за віковим складом (шкільні класи, вікові паралелі, різновікові групи);

- за статевими ознаками (чоловічі, жіночі, змішані класи, команди, школи);

- за рівнем здоров'я (основна, підготовча, спеціально-медична (групи ослабленого зору, слуху; групи хвороб дихальної, травної, серцево-судинної систем; нервові розлади).

- за спортивними інтересами (легка атлетика, фітнес, ігрові види спорту, важка атлетика).

- за рівнем спортивного розвитку (рівень досягнень);

- за психологічними типами (тип мислення, характеру, темпераменту і ін.)

Ми рекомендуємо рівневу диференціацію застосовувати на уроках фізичної культури у наступних напрямках:

- при складанні завдань з урахуванням рівня підготовки, розвитку, особливості мислення і пізнавального інтересу до предмету;

- облік не лише досягнутого результату, але і динаміки змін фізичної підготовленості учня;

- розподіл учнів на медичні групи з урахуванням стану здоров'я;

- окремі завдання для учнів спеціальної медичної групи;

- для учнів, звільнених від занять за станом здоров'я, розробити відеопрезентації з видів спорту і запропонувати теми рефератів;

- залучення учнів на додаткові заняття з різних видів спорту і внутрішньошкільні змагання;

- участь обдарованих учнів в змаганнях різних рівнів.

Серед позитивних результатів рівневої диференціації навчання на уроках фізичної культури виділяємо:

- зниження навантаження на дітей;

- відмова від авторитарного навчання;

- гармонійний розвиток рухових здібностей учнів;

- свобода вибору кожним учнем рівня спортивних досягнень;
- підвищення оздоровчої ефективності занять;
- підвищення ролі самостійної роботи учнів в навчальному процесі;
- мотивація фізкультурно-спортивної діяльності в навчальній і позанавчальний час.

Рівнева диференціація у фізичному вихованні зменшить небезпеку фізичних перенавантажень, сприятиме підвищенню оздоровчої ефективності занять фізичними вправами, забезпечить міцне засвоєння рухових навичок та вдосконалення рухових якостей. Урахування особливостей розвитку і стану організму кожного учня дозволить шляхом добору адекватних засобів фізичного виховання забезпечити гармонійний розвиток рухових здібностей. Якщо кожному учню відводити час, відповідний його особистим здібностям і можливостям, то можна забезпечити не лише гарантоване засвоєння базисного курсу шкільної програми, але й змотивувати до самостійних занять фізичним вихованням і спортом.

Література:

1. Боднар І. Р. Диференційоване фізичне виховання : навч. посібн. Львів : ЛДУФК, 2017. 200 с.
2. Должикова Т. А. Дифференцированное физическое воспитание учащихся средних классов общеобразовательной школы, имеющих различный уровень физической подготовленности : дисс. ... канд. пед. наук, 2011. 187 с.
3. Дульмухаметова Г. Ф. Педагогические условия половой дифференциации обучения младших школьников : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Казань, 2011. 245 с.
4. Новиков А. О., Новикова Т. В. Индивидуализация программ плавательной подготовки учащихся профессиональных учебных заведений. *Вестник спортивной науки*. № 1, 2013. С. 34–38.
5. Кравчук Я. І. Теоретико-методичні засади диференційованого підходу до навчання фізичної культури учнів загальноосвітньої школи. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві* : збірник наукових праць. № 1 (9), 2010. С.40–45.

ПРОВІДНІ ІДЕЇ П. Ф. ЛЕСГАФТА ЩОДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Бардінова А.О.

аспірантка ПНПУ імені В. Г. Короленка

Реформування системи вищої освіти з огляду на процеси євроінтеграції, впровадження особистісно орієнтованої парадигми у навчально-виховний процес загальноосвітньої та вищої школи вимагає вдосконалення форм і методів навчання та виховання. Це спонукає до глибокого вивчення й творчого осмислення досвіду виховання минулого. У зв'язку з цим значної актуальності набуває питання дослідження творчої спадщини видатного вченого, педагога, прогресивного освітнього діяча другої половини ХІХ – початку ХХ століття Петра Францовича Лесгафта (1837–1909 рр.), який стояв біля джерел розробки світових систем фізичного виховання, або як він писав «фізичної освіти дітей» [2].

Свою систему фізичного виховання П. Ф. Лесгафт побудував на засадах анатомії і фізіології, а також на засадах історії фізкультури з давніх часів. При цьому слід підкреслити її високу наукову обґрунтованість, це підтверджується тим, що Лесгафт був відомим університетським професором анатомії і фізіології.

В його діяльності переживає дослідження людської «тілесності», яке було традиційним для європейської наукової і філософської спадщини кінця ХІХ століття. Як дослідник він спрямовує зусилля на пошук, опис та аналіз саме національних ігор, фізичних вправ і забав, що знаходить висвітлення у науковому доробку вченого. До речі, творчий доробок вченого становить понад 130 наукових праць. Вже перша опублікована робота «Основы естественной гимнастики» привернула увагу педагогічної громадськості та військового відомства, яке і запропонувало Лесгафту розробити систему фізичної підготовки учнів військової гімназії.

До фундаментальних праць Лесгафта відносяться, перш за все, «Основы теоретической анатомии», «Посібник з фізичної освіти дітей шкільного віку», «Сімейне виховання дитини та його значення», одними із розділів якої є «Шкільні типи», «Про кару в родині та